

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 7 วช. (ด้านการพยาบาล)

เรื่องที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลัน
2. ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง แผนการสอนสุขศึกษาเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อชะลอการเสื่อมของไต

เสนอโดย

นางสายสุดา ศรีสันเทียะ

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 6ว (ด้านการพยาบาล)

(ตำแหน่งเลขที่ วพบ. 964)

ฝ่ายการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การพยาบาลผู้ป่วยไตวายเฉียบพลัน
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 22 วัน (ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2552 ถึงวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2552)
3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

ความรู้ทางวิชาการ

คำจำกัดความ ภาวะไตวายเฉียบพลัน (Acute Renal Failure หรือ ARF) หมายถึงภาวะที่มีการสูญเสียหน้าที่การทำงานของไตอย่างทันทีทันใด ไตไม่สามารถทำหน้าที่ในการขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญอาหารออกจากกระแสเลือดได้ ทำให้มีการเสียสมดุลของสารน้ำ อิเล็กโตรไลต์และความเป็นกรดต่างในร่างกาย (ผ่องพรรณ อรุณแสง, 2543)

สาเหตุ จำแนกตามพยาธิสรีรภาพได้เป็น 3 สาเหตุ ดังนี้

1. สาเหตุก่อนไต (Prerenal cause) พยาธิสภาพเกิดจากการลดลงของเลือดที่ไปเลี้ยงไต ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของไต แต่ไม่รุนแรงหรือนานพอที่จะทำให้เกิดการตายของเนื้อเยื่อที่ไต ซึ่งไตสามารถกลับคืนสู่สภาพปกติได้ ถ้าได้รับการแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ไตขาดเลือดก่อนที่เซลล์ของไตจะตาย เช่น ภาวะหัวใจล้มเหลว การอุดตันของหลอดเลือดที่ไปเลี้ยงไต การสูญเสียเลือด
2. สาเหตุที่ไต (Intra renal cause) พยาธิสภาพเกิดจากตัวเนื้อไตจากโรคหรือสารที่มีพิษต่อไต ซึ่งมีผลต่อการทำงานของไตทำให้เกิดภาวะไตวายเฉียบพลัน เช่น กรวยไตอักเสบเฉียบพลัน ภาวะบาดเจ็บที่ไตซึ่งเกิดจากสารเคมี เช่น ปรอท ตะกั่ว สารหนู
3. สาเหตุหลังไต (Post renal cause) พยาธิสภาพเกิดจากการอุดตันทางเดินปัสสาวะตั้งแต่ปลายท่อปัสสาวะ กระเพาะปัสสาวะและท่อไตทั้งสองข้าง ทำให้เกิดการขยายตัวของทางเดินปัสสาวะส่วนบนและการทำงานของไตบกพร่อง เช่น ค่อมลูกหมากโต นิ่ว เนื้องอก

พยาธิวิทยา กลไกหลักที่ทำให้ไตเสื่อมสภาพในภาวะไตวายเฉียบพลันคือ การมีภาวะเส้นเลือดในไตหดตัวร่วมกับการทำงานของเซลล์ทูลบูลไตผิดปกติ เมื่อไตขาดเลือดไปเลี้ยงจะทำให้อัตราการกรองของไตลดลงและทำให้ไตสร้างสารขยายหลอดเลือดลดน้อยลงเช่น ไนตริกออกไซด์ (nitric oxide) ร่วมกับการสร้างสารที่ทำให้หลอดเลือดหดตัวเพิ่มขึ้น เช่น เอ็นโดธิลิน (endothelin) เมื่อเกิดการหดตัวของหลอดเลือดทำให้เซลล์ทูลบูลถูกทำลาย หลุดออกมาในท่อไตและอุดตันท่อไต ทำให้สารน้ำต่างๆที่ถูกกรองออกมาไหลย้อนผ่านเซลล์ทูลบูลเข้าไปในร่างกาย ผลคือ ทำให้อัตราการกรองของไตยิ่งลดลงไปอีก (วิจิตร ฤกษ์, 2546)

อาการและอาการแสดง มีระยะการดำเนินของโรค 4 ระยะดังนี้

1. ระยะเริ่มแรก (Initial phase) เป็นระยะที่ร่างกายมีการปรับตัวโดยระบบประสาทซิมพาเทติกและมีการหลั่งสารที่ทำให้เลือดไปเลี้ยงไตลดลง
2. ระยะที่มีปัสสาวะออกน้อย (Oliguric phase) เป็นระยะที่มีการกรองของไตลดลงมีการสะสมของเสียในร่างกายและมีระดับของยูเรียในโตรเจนและ ครีอะตินินในเลือดเพิ่มขึ้น มีผลทำให้ปัสสาวะออก

น้อยลง ปัสสาวะออกน้อยกว่า 400 มิลลิลิตรต่อวัน ระยะนี้อาจใช้เวลา 1-7 วัน ซึ่งจะพบภาวะแทรกซ้อนทางเมตาบอลิซึมต่อระบบต่างๆ และจากผลการทำงานของของเสีย น้ำและเกลือแร่

3. ระยะที่มีปัสสาวะออกมาก (Diuretic phase) เป็นระยะที่เริ่มมีการกรองของไตดีขึ้น ปัสสาวะจะเริ่มออกมากกว่า 400 มิลลิลิตรต่อวันและอาจจะมากขึ้นเป็น 3-5 ลิตร หรือมากกว่านี้แต่หน่วยไตยังสามารถทำงานได้ไม่เต็มที่

4. ระยะฟื้นฟูสภาพ (Recovery phase) เป็นระยะที่มีการกรองที่ไตเพิ่มขึ้น ระดับของยูเรียไนโตรเจนและครีเอตินินเริ่มคงที่และลดลงสู่ภาวะปกติ การทำหน้าที่ของไตจะค่อยๆดีขึ้น อาจใช้เวลานานถึง 12 เดือน หลังการเกิดภาวะไตวายเฉียบพลัน

ภาวะแทรกซ้อนของภาวะไตวายเฉียบพลัน (สุจิตรา ลิมอำนวยลากและชวนพิศ ทำนอง, 2551)

1. ภาวะแทรกซ้อนต่อระบบสำคัญต่าง ๆ ของร่างกาย

1.1 ระบบผิวหนัง พบผิวหนังเหลืองและแห้ง

1.2 ระบบหัวใจและหลอดเลือด พบความดันโลหิตสูงและเส้นเลือดดำที่คอ โป่งจากการที่ปริมาณของเหลวคั่งในร่างกาย

1.3 ระบบทางเดินหายใจ การหายใจเร็วลึก จากการมีน้ำคั่งในปอดและมีภาวะกรดในร่างกาย

1.4 ระบบทางเดินอาหาร พบปากอักเสบ แผลในช่องปาก เบื่ออาหาร คลื่นไส้อาเจียน

1.5 ระบบเลือด ซีด เลือดออกง่ายจากเกร็ดเลือดทำงานผิดปกติ

1.6 ระบบประสาท ซึม อ่อนเพลีย สูญเสียความจำ ชัก สั่น หรือไม่รู้สึกร่างกาย

2. ภาวะแทรกซ้อนจากเมตาบอลิซึม (Metabolic complications)

2.1 ภาวะโพแทสเซียมในเลือดสูง (Hyperkalemia) เป็นภาวะที่เกิดจากการเสื่อมสลายของเนื้อเยื่อ และภาวะกรดทำให้มีการปล่อยโพแทสเซียมออกจากเซลล์

2.2 ภาวะโซเดียมในเลือดต่ำ (Hyponatremia) เกิดจากภาวะน้ำเกินเนื่องจากได้รับน้ำเข้าสู่ร่างกายมาก แต่ไตไม่สามารถขับน้ำออกไปได้

2.3 ภาวะความมีกรดในเลือด (Metabolic acidosis) เมื่อเกิดภาวะไตวายจึงไม่สามารถขับกรดออกจากร่างกายทางปัสสาวะได้ ผู้ป่วยมีจึงอาการหอบ ซึมและการทำงานของหัวใจลดลง

2.4 ภาวะฟอสเฟตในเลือดต่ำ (Hyperphosphatemia) เป็นภาวะที่เกิดจากการเสื่อมสลายของเนื้อเยื่อปล่อยฟอสเฟตจากเซลล์มากขึ้น ในภาวะความเป็นกรดและไตขับฟอสเฟตได้น้อยลง

2.5 ภาวะแคลเซียมในเลือดต่ำ (Hypocalcemia) เป็นภาวะที่เกิดจากมีระดับฟอสเฟตสูง อัลบูมินต่ำ มีภาวะคือต่อฮอร์โมนพาราไทรอยด์ มีการสะสมของแคลเซียมในเนื้อเยื่อที่ถูกทำลาย

2.6 ภาวะแมกนีเซียมในเลือดสูง (Hypermagnesium) เกิดจากไตขับออกไปได้น้อยลง

2.7 ภาวะยูริกในเลือดสูง (Hyperuricemia) เกิดจากการทำลายและเสื่อมสลายของเนื้อเยื่อ

3. การติดเชื้อ ภาวะยูริเมียทำให้เกิดการกดการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันและกดการตอบสนองต่อ

การอักเสบ

การวินิจฉัยภาวะไตวายเฉียบพลัน

1. ประวัติของผู้ป่วย เช่น การสูญเสียเลือดและเลือดจากร่างกาย ประวัติมีการติดเชื้อในร่างกายส่วนอื่นๆ และการอุดกั้นทางเดินปัสสาวะ ประวัติการได้รับยาที่มีพิษต่อไตมาเป็นเวลานาน
2. การตรวจทางห้องปฏิบัติการ จะช่วยบอกความผิดปกติที่เกิดจากภาวะไตวายเฉียบพลัน
3. การตรวจพิเศษอื่นๆ เช่นการตัดชิ้นเนื้อไต การตรวจทางรังสี

การรักษา เมื่อเกิดภาวะไตวายเฉียบพลันขึ้นแล้วมีขั้นตอนการรักษาดังนี้

1. การรักษาสาเหตุของไตวายเฉียบพลันที่สำคัญคือ หาสาเหตุให้พบและหยุดสาเหตุนั้นเท่าที่ทำได้ เช่น แก้ไขภาวะช็อคหรือหยุดยาที่ทำให้ไตวาย
2. การใช้ยาแก้ไขภาวะไตวายเฉียบพลัน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของสารกระตุ้นหลอดเลือด (Vasoactive agen) และยาขับปัสสาวะ ถึงแม้ยาต่างๆจะได้ผลดีในสัตว์ทดลอง แต่เมื่อนำมาใช้กับผู้ป่วยแล้วผลการรักษายังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร
3. การรักษาแบบประคับประคองและรักษาโรคแทรกซ้อน โดยการควบคุมปริมาณน้ำเข้าและออกจากร่างกายให้สมดุล ป้องกันการเกิดภาวะไตขาดเลือดและการดูแลการทำงานของหัวใจ หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่มีพิษต่อไต (nephrotoxicity) หากจำเป็นต้องใช้ควรติดตามหน้าที่ของไตเป็นระยะ ๆ การรักษาภาวะความเป็นกรดในเลือดและภาวะไม่สมดุลของเกลือแร่ในร่างกาย
4. การให้สารอาหารในผู้ป่วยไตวายเฉียบพลันมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดการสลายโปรตีนและผู้ป่วยได้รับอาหารที่มีพลังงานอย่างเพียงพอ
5. การรักษาด้วยการบำบัดทดแทนไตวาย สามารถทดแทนการทำงานของไตด้านการขับถ่ายของเสียและการรักษาสมดุลของกรดต่าง เกลือแร่และน้ำได้ แต่ไม่สามารถทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างฮอร์โมนได้ซึ่งการรักษามี 3 วิธี ดังนี้
  - 5.1 การล้างไตทางหน้าท้อง (Peritoneal dialysis)
  - 5.2 การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (Intermittent Hemodialysis)
  - 5.3 การฟอกเลือดทดแทนไตอย่างต่อเนื่อง (Continues renal replacement therapy : CRRT)

ที่มา : <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=6118eb2018070f7d>

การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะไตวายเฉียบพลัน (สมจิต หนูเจริญกุล, 2536)

ภาวะไตวายเฉียบพลันเป็นภาวะที่คุกคามชีวิตเนื่องจากผู้ป่วยไม่มีความสามารถที่จะดูแลตนเองให้บรรลุถึงความต้องการทั้งหมดได้ ต้องอาศัยระบบบริการสุขภาพเพื่อช่วยเหลือให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนและฟื้นฟูสภาพปกติโดยเร็ว โดยใช้ระบบการพยาบาลแบบทดแทนทั้งหมด ประคับประคองและป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยขณะเกิดไตวายเฉียบพลันและเมื่อผู้ป่วยอาการดีขึ้น มีความสามารถที่จะรับรู้และตัดสินใจร่วมกับผู้อื่นได้ การพยาบาลควรจะใช้ระบบทดแทน

บางส่วน ซึ่งความต้องการดูแลตนเองทั้งหมดของผู้ป่วยไตวายเฉียบพลันมีดังนี้ ดำรงไว้ซึ่งความสมดุลของน้ำ ลดภาวะอิเล็กโทรไลต์ที่ไม่สมดุลที่คุกคามชีวิต หลีกเลี่ยงและรักษาการติดเชื้อ ปรับภาวะโภชนาการ ลดการเกิดแผลที่ผิวหนังและการเผชิญภาวะเครียด

แนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

1. กรอบแนวคิดการวินิจฉัยการพยาบาลของสมาคมวิชาการพยาบาลแห่งอเมริกาเหนือ (NANDA, 2007 อ้างในวิจิตรา กุสุมภ์ และอรุณี เสงยศมาก, 2551:3)

2. การประเมินภาวะสุขภาพผู้ป่วย ตามกรอบแนวคิดของการประเมินภาวะสุขภาพของกอร์ดอน

3. กรอบแนวคิดการดูแลตนเองของโอเร็ม เน้นให้ผู้ป่วยและครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลตนเอง พยาบาลมีบทบาทในการให้ความรู้และแนะนำให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเผชิญกับโรคและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

ภาวะไตวายเฉียบพลัน พบว่าเป็นโรคที่พบบ่อยและเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย พบอุบัติการณ์ของภาวะไตวายเฉียบพลันประมาณร้อยละ 1-4 ของผู้ป่วยทั้งหมดที่รักษาอยู่ในโรงพยาบาลและประมาณร้อยละ 10-30 ของผู้ป่วยที่อยู่ในหอผู้ป่วยวิกฤต มักพบว่าเป็นสาเหตุที่ก่อความรุนแรงและเป็นสาเหตุการตายได้อย่างมากเนื่องจากไตไม่สามารถทำหน้าที่ในการขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญสารอาหารในร่างกาย รักษาสมดุลของน้ำและอิเล็กโทรไลต์ ความเป็นกรด-ด่างของร่างกาย และการสร้างฮอร์โมนรวมทั้งการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ซึ่งเป็นมากขึ้นตามลำดับการเสื่อมของไต ซึ่งภาวะไตวายเฉียบพลัน เป็นภาวะที่ไตสามารถฟื้นกลับมาทำงานได้เป็นปกติ ถ้าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของโรคได้รับการแก้ไขหมดไป การได้รับการวินิจฉัยและการรักษาพยาบาลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว จะช่วยลดความรุนแรงของโรค ลดระยะเวลาในการรักษาและลดอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยลงได้

ขั้นตอนการดำเนินการ

4.1 ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีโรคไตวายเฉียบพลัน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาผู้ป่วย

4.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วย ญาติและเวชระเบียน เลือกกรณีศึกษาเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยไตวายเฉียบพลันที่ได้รับการรักษาโดยวิธีการล้างไตทางหน้าท้องจากหออภิบาลเวชศาสตร์ฉุกเฉิน โดยกรณีศึกษาเป็นผู้ป่วยหญิงไทย อายุ 73 ปี เลขที่ภายนอก 19020/52 เลขที่ภายใน 10853/52 เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2552 แพทย์วินิจฉัยโรคไตวายเฉียบพลันและภาวะหัวใจล้มเหลว ได้รับการรักษาแบบประคับประคองและรักษาภาวะแทรกซ้อนโดยการให้ยาขับปัสสาวะ ควบคุมปริมาณน้ำเข้าและออกจากร่างกายให้สมดุล รักษาภาวะไม่สมดุลของเกลือแร่ในร่างกาย การให้สารอาหารที่มีพลังงานอย่างเพียงพอเพื่อลดการสลายโปรตีน การให้ยาปฏิชีวนะเพื่อรักษาการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะและการบำบัดทดแทนไตด้วยการล้างไตทางหน้าท้องจำนวน 130 รอบ ได้ให้การพยาบาลและ

ปฏิบัติตามแนวทางการรักษาของแพทย์จนผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น และแพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้ในวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 รวมระยะเวลาในการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 22 วัน ได้เยี่ยมเพื่อติดตามอาการของผู้ป่วยรวม 5 ครั้ง พบปัญหารวม 12 ปัญหา ได้ให้การพยาบาลผู้ป่วยจนปัญหาเหล่านั้นได้รับการแก้ไขหมดไป

4.3 นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเอกสารวิชาการ

4.4 นำเสนอตามลำดับ

5. ผู้ร่วมดำเนินการ : ไม่มี

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดร้อยละ 100

กรณีศึกษา

ผู้ป่วยหญิงไทยอายุ 73 ปี มาโรงพยาบาลด้วย 3 วันก่อนมาโรงพยาบาลผู้ป่วยมีอาการหอบเหนื่อยนอนราบไม่ได้ หุนหันอน 1 ใบมีอาการเหนื่อย ขาบวม ปัสสาวะออกน้อย มีคลื่นไส้อาเจียนลักษณะเป็นน้ำลายสองครั้ง 1 วันก่อนมาโรงพยาบาลผู้ป่วยมีอาการหอบเหนื่อยมากขึ้น นั่งเฉยๆ ก็เหนื่อย นอนราบไม่ได้ อ่อนเพลียไม่มีแรง แขนขาบวมมากขึ้น ปัสสาวะออกน้อยลง ญาติจึงนำส่งโรงพยาบาลลาดกระบังวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2552 แพทย์วินิจฉัยโรคไตวายเฉียบพลันและภาวะหัวใจล้มเหลว ได้รับการรักษาแต่อาการไม่ดีขึ้น จึงขอย้ายผู้ป่วยมารับการรักษาต่อที่คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2552 แพทย์ให้การรักษาโดยให้ยาขับปัสสาวะ เพื่อเพิ่มปริมาณเลือดที่มาเลี้ยงไตและขับน้ำส่วนเกิน ผู้ป่วยมีภาวะโพแทสเซียมสูงร่วมกับการตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจพบคลื่นที่สูงผิดปกติ ได้รับการรักษาแบบประคับประคองและแก้ไขภาวะโพแทสเซียมสูงด้วยการให้ยาแต่หลังจากได้รับการรักษาอาการไม่ดีขึ้น ปรึกษาแพทย์หน่วยโรคไตให้การรักษาดูแลด้วยการบำบัดทดแทนไตด้วยการล้างไตทางช่องท้อง ตั้งแต่วันที่ 1-5 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 จำนวน 130 รอบ ได้กำไรทั้งหมด 3,620 มิลลิลิตร ร่วมกับการรักษาภาวะติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะโดยการให้ยาปฏิชีวนะ ติดตามผลเพาะเชื้อปัสสาวะต่อมาปกติ แพทย์จึงหยุดให้ยาปฏิชีวนะหลังจากครบ 14 วัน หลังได้รับการรักษาผู้ป่วยอาการดีขึ้นตามลำดับ สัญญาณชีพปกติ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการอยู่ในเกณฑ์ปกติ ผลการตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจและภาพถ่ายรังสีทรวงอกปกติ แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้วันที่ 21 พฤษภาคม 2552 และนัดมาติดตามผลการรักษาที่ห้องตรวจอายุรกรรมและห้องตรวจหน่วยต่อมไร้ท่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2552 พร้อมผลเลือดตรวจระดับน้ำตาลในเลือด ค่าเฉลี่ยของการควบคุมน้ำตาลในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา การตรวจไขมันในเลือด อิเล็กโตรไลต์ การทำงานของตับและไต ก่อนพบแพทย์ ระหว่างอยู่โรงพยาบาล พบปัญหาการพยาบาลทั้งหมด 10 ปัญหา ได้รับการดูแลและแก้ไขทั้งหมดอย่างคืบเนื่อง

ปัญหาที่ 1 ผู้ป่วยมีภาวะหายใจหอบเหนื่อย นอนราบไม่ได้เนื่องจากการทำงานของหัวใจไม่มีประสิทธิภาพและหัวใจเต้นผิดจังหวะ

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยหายใจหอบเหนื่อยลดลง

กิจกรรมการพยาบาล : ประเมินระดับความรู้สึกตัว บันทึกสัญญาณชีพและวัดค่าความอึดตัวของออกซิเจน ประเมินภาวะการหายใจและการขาดออกซิเจน ดูแลให้ออกซิเจนแบบหน้ากากครอบตามแผนการรักษา จัดท่าศีรษะสูงเพื่อให้ปอดขยายตัวได้เต็มที่ ติดตามค่าแก๊สในเลือดแดงและภาพถ่ายรังสีทรวงอก ดูแลให้ยาขับปัสสาวะและให้การพยาบาลเพื่อแก้ไขภาวะโพแทสเซียมในเลือดสูง สังเกตลักษณะคลื่นไฟฟ้าหัวใจจากเครื่องติดตามการทำงานของหัวใจ บันทึกปริมาณน้ำเข้าและออกจากร่างกาย รายงานแพทย์เมื่อพบความผิดปกติ

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 4 (วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 2 ผู้ป่วยมีภาวะไม่สมดุลของสารน้ำเกลือแร่และของเสียคั่งในร่างกายเนื่องจากไตสูญเสียหน้าที่

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยมีภาวะสมดุลของสารน้ำ เกลือแร่และของเสียคั่งในร่างกายลดลง

กิจกรรมการพยาบาล : สังเกตความตึงตัวและความยืดหยุ่นของผิวหนัง วัดสัญญาณชีพและระดับความดันของหลอดเลือดดำส่วนกลาง ดูแลจำกัดน้ำและให้สารน้ำตามอาการและแผนการรักษา บันทึกปริมาณน้ำเข้า-ออกจากร่างกาย ดูแลให้ยาขับปัสสาวะเพื่อเพิ่มปริมาณเลือดที่มาเลี้ยงไตและขับน้ำส่วนเกิน ดูแลให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาด้วยการล้างไตทางช่องท้อง ดูแลให้ยาแก้คลื่นไส้อาเจียนตามแผนการรักษา ติดตามการเปลี่ยนแปลงของคลื่นไฟฟ้าหัวใจ สังเกตอาการการเปลี่ยนแปลง เช่น ชีพ ระดับความรู้สึกตัวลดลง เหนื่อยหอบ กระหายน้ำ กล้ามเนื้ออ่อนแรง ติดตามผลการตรวจเลือดทางห้องปฏิบัติการ ได้แก่ การทำงานของไต อิเล็กโทรไลต์ ฮีมาโทคริต

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 4 (วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 3 เสี่ยงต่อการติดเชื้อในร่างกายเนื่องจากภูมิคุ้มกันต่ำและมีการสอดใส่สายสวนอุปกรณ์ทางการแพทย์ต่างๆ เข้าสู่ร่างกาย

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยไม่เกิดการติดเชื้อในร่างกาย

กิจกรรมการพยาบาล : ดูแลให้การพยาบาลโดยยึดหลักปราศจากจากเชื้อ วัดและบันทึกอุณหภูมิร่างกายทุก 4 ชั่วโมง ประเมินภาวะติดเชื้อในร่างกาย สังเกตลักษณะบวมแดง ร้อนจากแผลผ่าตัดหน้าท้องและบริเวณที่ได้รับการใส่สายสวนต่างๆ ดูแลให้สายสวนปัสสาวะเป็นระบบปิด สังเกตลักษณะ สีและกลิ่นของปัสสาวะและสิ่งคัดหลั่งที่ออกจากร่างกาย ดูแลให้ยาปฏิชีวนะและสังเกตอาการข้างเคียงของยา ติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลเพาะเชื้อและภาพถ่ายรังสีทรวงอก

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 5 (วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 4 อาจเกิดภาวะหมดสติเนื่องจากภาวะระดับน้ำตาลในเลือดต่ำหรือสูง

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะระดับน้ำตาลในเลือดผิดปกติ

กิจกรรมการพยาบาล : ติดตามบันทึกระดับน้ำตาลในเลือดตามแผนการรักษา ดูแลให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำและให้ยาอินซูลินเพื่อลดระดับน้ำตาลในเลือดตามแผนการรักษา ฝ้าสังเกตและประเมินอาการและอาการแสดงของระดับน้ำตาลในเลือดผิดปกติ เช่น ซึม เหงื่อออก ใจสั่น ตัวเย็น แนะนำเรื่องการรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับโรค

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 4 (วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 5 เสี่ยงต่อการเกิดภาวะเลือดออกง่ายเนื่องจากการแข็งตัวของเลือดผิดปกติ

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะเลือดออกง่าย

กิจกรรมการพยาบาล : วัดสัญญาณชีพและสังเกตอาการและอาการแสดงของภาวะเลือดออกตามอวัยวะต่างๆ ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและระมัดระวังในเรื่องของการเจาะเลือดและฉีดยา ดูแลให้ส่วนประกอบของเลือดตามแผนการรักษาและสังเกตภาวะแทรกซ้อนจากการให้ส่วนประกอบของเลือด ดูแลให้ยาลดการติดตามแผนการรักษาและติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 4 (วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 6 ผู้ป่วยและญาติมีความวิตกกังวลเนื่องจากการเจ็บป่วยรุนแรงและต้องรักษาตัวอยู่ในหอผู้ป่วยหนัก

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยและญาติมีความวิตกกังวลลดลง

กิจกรรมการพยาบาล : เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและญาติระบายนความรู้สึกรู้สึก ความวิตกกังวลและรับฟังด้วยความตั้งใจ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรค แนวทางการรักษาและ ให้กำลังใจโดยใช้คำพูดที่สุภาพ ให้การพยาบาลด้วยความนุ่มนวล เข้าใจและยอมรับพฤติกรรมที่ผู้ป่วยแสดงออก ให้ครอบครัวและญาติสนิทอยู่ใกล้ชิดและมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ไม่ขัดต่อโรคและการรักษา

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 4 (วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 7 ผู้ป่วยมีความบกพร่องในการเคลื่อนไหวร่างกาย เนื่องจากแขนขาอ่อนแรงและมีอุปกรณ์ทางการแพทย์มาก

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ความบกพร่องในการเคลื่อนไหวร่างกายลดลง

กิจกรรมการพยาบาล : ดูแลพลิกตะแคงตัวทุก 2 ชั่วโมงหรือทุกครั้งที่รู้สึกไม่สุขสบาย ประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหวของผู้ป่วย กระตุ้นให้ผู้ป่วยทำกิจกรรมประจำวันด้วยตัวเอง สังเกตภาวะแทรกซ้อนจากการเคลื่อนไหวลดลง เช่น ข้อติดแข็ง แผลกดทับ

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 5 (วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 8 ผู้ป่วยมีอาการปวดเนื่องจากเนื้อเยื่อถูกทำลายและจากการมีท่อระบายในช่องท้อง

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยมีอาการปวดลดลงหรือไม่ปวด

กิจกรรมการพยาบาล : จัดทำอนัตริษะสูงเพื่อลดการเกร็งของกล้ามเนื้อหน้าท้องและทรวงอก ระวังไม่ให้ฟองอากาศเข้าสายน้ำยาและปล่อยน้ำยาให้ช้าลงขณะปล่อยเข้าสู่ช่องท้องผู้ป่วยเมื่อมีอาการปวด ให้การพยาบาลด้วยความนุ่มนวล ดูแลให้ยาระงับปวดตามแผนการรักษาและสังเกตอาการข้างเคียงจากยา ประเมินระดับความเจ็บปวดก่อนและหลังให้ยาระงับปวด โดยใช้มาตรวัดระดับความเจ็บปวดเป็นตัวเลข

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 3 (วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 9 ผู้ป่วยอาจได้รับสารอาหารน้อยกว่าความต้องการของร่างกายเนื่องจากการคั่งของของเสียในร่างกายทำให้มีการสลายตัวของโปรตีน การย่อยและการดูดซึมผิดปกติ

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยได้รับสารอาหารเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย

กิจกรรมการพยาบาล : ประเมินการทำงานของลำไส้ แนะนำและจัดอาหารที่เหมาะสมกับโรคให้ผู้ป่วยรับประทาน จัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาด พูดยุบเป็นกำลังใจและกระตุ้นให้ผู้ป่วยรับประทานอาหาร ดูแลให้อาหาร สารน้ำและเกลือแร่ทางหลอดเลือดดำตามแผนการรักษา ดูแลความสะอาดของปากฟัน ดูแลให้ยาแก้คลื่นไส้ อาเจียนและสังเกตฤทธิ์ข้างเคียงยา สังเกตอาการอ่อนเพลีย ระดับการบวมและชั่งน้ำหนักตัว ติดตามผลการตรวจหาค่าอัลบูมินในเลือด

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 4 (วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

ปัญหาที่ 10 ผู้ป่วยและญาติขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

วัตถุประสงค์ของการพยาบาล : ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

กิจกรรมการพยาบาล : ประเมินความรู้ในการปฏิบัติตน อธิบายให้ผู้ป่วยและญาติเข้าใจเกี่ยวกับโรคไตวายเฉียบพลัน อาการ การรักษา การปฏิบัติตัว โดยเฉพาะอาการของไตที่สูญเสียหน้าที่ซึ่งอาจจะกลับมาอีกที่ผู้ป่วยต้องมาพบแพทย์ก่อนนัด เช่น หอบเหนื่อย ซีพอร์เด่นซ้ำ แขนขาบวม ปัสสาวะออกน้อย แนะนำเรื่องการรับประทานอาหารและยารวมทั้งแนวทางการป้องกันและฟื้นฟูสภาพจากภาวะไตวายเฉียบพลัน แนะนำให้มาพบแพทย์ตามนัดเพื่อติดตามการรักษาและประเมินหน้าที่ของไตสม่ำเสมอ

การประเมินผล : ปัญหาได้รับการแก้ไขทั้งหมดในการเยี่ยมครั้งที่ 5 (วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2552)

7. ผลสำเร็จของงาน

จากกรณีศึกษาผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลัน รับไว้ในความดูแลวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2552 แพทย์ให้การรักษาโดยการให้ยาขับปัสสาวะ ควบคุมปริมาณน้ำเข้าและออกจากร่างกายให้สมดุล รักษาภาวะไม่สมดุลของเกลือแร่ในร่างกาย การให้ยาปฏิชีวนะเพื่อรักษาการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะและการรักษาด้วยการล้างไตทางหน้าท้อง ติดตามเยี่ยมผู้ป่วยทั้งหมด 5 ครั้ง พบผู้ป่วยมีปัญหาทั้งหมด 12 ปัญหา ได้รับการดูแลแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นตามลำดับ ก่อนกลับบ้านพยาบาลได้ให้คำแนะนำผู้ป่วยเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การรับประทานอาหารและยา รวมทั้งแนวทางการป้องกันและฟื้นฟูสภาพจากภาวะไตวายเฉียบพลัน แนะนำให้มาพบแพทย์ตามนัดเพื่อติดตามการรักษาและประเมินหน้าที่

ของไตสมำเสมอ แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้ในวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2552 รวมระยะเวลาในการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 22 วันและนัดมาติดตามผลการรักษาที่ห้องตรวจอายุรกรรมและห้องตรวจหน่วยต่อมไร้ท่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2552 พร้อมผลเลือดตรวจระดับน้ำตาลในเลือด ค่าเฉลี่ยของการควบคุมน้ำตาลในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา การตรวจไขมันในเลือด อิเล็กโทรไลต์ การทำงานของตับและไต ก่อนพบแพทย์

8. การนำไปใช้ประโยชน์

1. ใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยไตวายเฉียบพลันแก่บุคลากรทางการแพทย์
2. เพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องไตวายเฉียบพลัน
3. เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

1. ผู้ป่วยและญาติมีความเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์ ทำให้ต้องใช้เวลาในการอธิบายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการรักษาให้ผู้ป่วยและญาติได้เข้าใจ
2. ผู้ป่วยมีโรคประจำเป็นเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ภาวะไขมันในเลือดสูง เก๊าท์ ซึ่เข้าเสื่อมและภาวะขาดฮอร์โมนจากต่อมหมวกไตทำให้ต้องใช้เวลาในการค้นคว้าหาข้อมูล

10. ข้อเสนอแนะ

1. บุคลากรทางการแพทย์ควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไตวายเฉียบพลันเพื่อให้การรักษาพยาบาลที่รวดเร็ว ช่วยเหลือได้ทันเวลาที่ ลดอัตราการเสียชีวิต ลดภาวะแทรกซ้อน ลดค่าใช้จ่ายและลดระยะเวลาในการนอนโรงพยาบาล
2. ควรจัดทำแผนการสอนสุขศึกษาเรื่องโรคไตวายเฉียบพลันแก่ผู้ป่วยและญาติ
3. ควรมีการติดตามผู้ป่วยโดยการส่งต่อหน่วยเยี่ยมบ้าน ติดตามเยี่ยมบ้านหรือโทรศัพท์ไปเยี่ยมเพื่อประเมินการดูแลตนเอง

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการและได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข
เป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

ลงชื่อ.....ศุภสุดา ศรีสันเทียะ.....

(นางสายสุดา ศรีสันเทียะ)

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ 6ว (ด้านการพยาบาล)

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่...../.....21.....ก.ค......2554...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....[Signature].....

(นางเพลินพิศ ปานสว่าง)

ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล

คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

วันที่...../.....21.....ก.ค......2554...../.....

ลงชื่อ.....[Signature].....

(นายแพทย์ชยวัน เจริญโชคทวี)

ตำแหน่ง คณบดีคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

วันที่...../.....21.....ก.ค......2554...../.....

เอกสารอ้างอิง

วิจิตรา กุสุมภ์. การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต. กรุงเทพมหานคร: สหประชาพาณิชย์การพิมพ์, 2546.

วิจิตรา กุสุมภ์และอรุณี เฮงขสมาก. ข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบของ NANDA. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบพิชการพิมพ์ จำกัด, 2551.

สมจิต หนูเจริญกุล. การพยาบาลทางอายุรศาสตร์ เล่ม 3. พิมพ์ครั้งที่ 8 (ฉบับปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิศิษฐ์สิน จำกัด, 2536.

สุจิตรา ลิ้มอำนาจลาภและชวนพิศ ทำนอง. การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะเจ็บป่วยวิกฤต. พิมพ์ครั้งที่ 3
ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2551.

ผ่องพรรณ อรุณแสง. การวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยโรคทางอายุรกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3
ขอนแก่นการพิมพ์, 2543.

<http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=6118eb2018070f7d>, 2010.

**ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของนางสายสุตา ศรีสันเทียะ**

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ 7 วช. (ด้านการพยาบาล)
(ตำแหน่งเลขที่ วพบ. 964) สังกัดฝ่ายการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล
มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
เรื่อง จัดทำแผนการสอนสุศึกษาเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อชะลอการเสื่อมของไต

หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทย จากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีการแข่งขันสูง ส่งผลให้ทุกคนต้องดิ้นรนทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ ทำให้มีเวลาสนใจสุขภาพลดลง ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพ ประชาชนยังขาดความรู้และความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ไม่ถูกต้อง เช่น การรับประทานอาหารแบบเร่งด่วน นิยมบริโภคอาหารแบบตะวันตกที่เน้นนมเนยและแป้ง ขาดการออกกำลังกาย ไม่เห็นถึงความสำคัญของการป้องกันโรคจนกว่าจะเกิดโรคแล้วมารักษา ซึ่งเมื่อเกิดการเจ็บป่วยย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลหรือครอบครัวนั้นเป็นอย่างมาก ผู้ป่วยไม่สามารถดำเนินชีวิตเช่นเดิม ครอบครัวจะต้องรับภาระในการดูแลผู้ป่วยและหากไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ดีพอมักจะเกิดภาวะแทรกซ้อน ทำให้สิ้นเปลืองค่ารักษาพยาบาลและการดูแลผู้ป่วยที่ยาวนานทำให้สูญเสียทรัพยากรบุคคลและเศรษฐกิจ ในการรับภาระดูแลผู้ป่วย จากสถานการณ์ดังกล่าวต้องเน้นการให้ความรู้แก่ผู้ป่วย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งมีแนวคิดหลักในการพัฒนาสุขภาพคือ มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน เน้นการให้ความรู้ในการส่งเสริมและป้องกันโรคเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี

โรคไตวายเฉียบพลัน พบว่าเป็นโรคที่พบบ่อยและเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญของโลก รวมทั้งประเทศไทย เนื่องจากมีอัตราการตายโดยรวมของภาวะไตวายเฉียบพลันอยู่ในระดับที่สูง คือประมาณร้อยละ 40-50 และรัฐบาลต้องสูญเสียทรัพยากรจำนวนมากในการดูแลผู้ป่วยด้วยการรักษาแบบประคับประคองและการบำบัดทดแทนไตวายโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมหรือการล้างไตทางหน้าท้อง จากสถิติอุบัติการณ์ของหออภิบาลเวชศาสตร์ฉุกเฉิน ในปี พ.ศ. 2550-2552 พบผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลันประมาณร้อยละ 0.93-2.69 จากการศึกษาพบว่า การค้นหาสาเหตุและรักษาอย่างรวดเร็วสามารถทำให้หน้าที่ของไตกลับฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้ แม้ว่าจะมีการสูญเสียการทำงานไปมาก อย่างไรก็ตามผู้ป่วยที่ฟื้นจากภาวะไตวายเฉียบพลัน สามารถกลับเป็นซ้ำและอาจจะดำเนินไปสู่ภาวะไตวายเรื้อรังได้ ถ้าผู้ป่วยภายหลังออกจากโรงพยาบาล ไม่ได้รับความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง เนื่องจากโรคไตวายมีความซับซ้อนหลายประการทั้งโรคที่เป็นสาเหตุ ปัจจัยที่เร่งการเสื่อมของไต โรคร่วมและภาวะแทรกซ้อน ดังนั้นพยาบาลจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโรคไตวายเฉียบพลัน พยาธิสภาพ ระยะเวลาดำเนินโรค การรักษา

และการวางแผนการพยาบาลเพื่อให้การพยาบาลได้อย่างเหมาะสม รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ป่วยได้ครอบคลุม ถูกต้องและเหมาะสมก่อนผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล ปัจจุบันในหน่วยงานยังขาดแผนการสอนสุขศึกษา จึงได้จัดทำแผนการสอนสุขศึกษาเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อชะลอการเสื่อมของไต เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการปฏิบัติตัวในการป้องกันและชะลอการเสื่อมของไต ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยลดการกลับเป็นซ้ำ ลดภาวะแทรกซ้อนตลอดจนอัตราการตายได้ อีกทั้งยังสามารถนำแนวทางการปฏิบัติที่เป็นพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพไปถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลันมีความรู้เกี่ยวกับโรคและปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง
2. เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนและอัตราการเสียชีวิตในผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลัน

เป้าหมาย

1. ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับโรคไตวายเฉียบพลันและปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง
2. บุคลากรทางการพยาบาลมีความรู้ ทักษะและสามารถดูแลผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลันได้อย่าง

ถูกต้อง

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

1. ศึกษาเรื่องภาวะไตวายเฉียบพลัน พยาธิสรีรภาพ อาการและอาการแสดง การวินิจฉัย ภาวะแทรกซ้อน การรักษา ตลอดจนการพยาบาล

2. ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม (Theory of self care) เป็นแนวคิดอยู่บนพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับคนว่าเป็นผู้มีความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการตัดสินใจและพัฒนาความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อไปสู่เป้าหมาย ช่วยส่งเสริมความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง เพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิต สุขภาพ การฟื้นจากความเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บและการเผชิญกับผลที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ระบบการพยาบาล (Nursing system) ได้จากการใช้ความสามารถทางการพยาบาลเพื่อปรับแก้ไขความสมดุลระหว่างความสามารถในการดูแลตนเองทั้งหมดของผู้รับบริการ โดยใช้ระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ ซึ่งระบบนี้ผู้ป่วยจะปฏิบัติ และเรียนรู้ที่จะกระทำการดูแลตนเองตนเองทั้งหมด ผู้ป่วยจะได้รับการสอนและแนะนำในการปฏิบัติดูแลตนเอง การสอนจะรวมถึงครอบครัวหรือบุคคลที่สำคัญของผู้ป่วยเข้ามาด้วย ส่วนพยาบาลนอกจากการสอนและแนะนำแล้ว ยังต้องกระตุ้นให้กำลังใจ ให้ผู้ป่วยคงไว้ซึ่งความสามารถในการดูแลตนเอง

หลังจากทำการศึกษาภาวะไตวายเฉียบพลันและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ป่วยมีภาวะไตวายเฉียบพลันในหน่วยงานได้สังเกตเห็นความสำคัญ จึงจัดทำแผนการสอนสุขศึกษาเรื่องการปฏิบัติ

ตัวเพื่อชะลอการเสื่อมของไต โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นหาว่าข้อมูลเกี่ยวกับภาวะไตวายเฉียบพลันจากหนังสือ เอกสารหรือบทความวิชาการ และทางอินเทอร์เน็ต
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาจัดทำแผนการสอนสุขศึกษา
3. นำแผนการสอนสุขศึกษาที่จัดทำขึ้น ตรวจสอบความถูกต้อง โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เรื่องภาวะไตวายเฉียบพลัน
4. นำเสนอภายในหน่วยงาน
5. นำแผนการสอนสุขศึกษาสอนผู้ป่วยที่มีภาวะไตวายเฉียบพลันและญาติในหน่วยงาน
6. ประเมินผลหลังจากใช้แผนการสอนสุขศึกษากับผู้ป่วยและญาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับโรคไตวายเฉียบพลันและปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง
2. ลดภาวะแทรกซ้อนและอัตราการเสียชีวิตในผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลัน
3. บุคลากรทางการแพทย์มีความรู้ ทักษะและสามารถดูแลผู้ป่วยโรคไตวายเฉียบพลันได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผู้ป่วยและญาติ มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อชะลอการเสื่อมของไตและการปฏิบัติ
คนตามคำแนะนำอย่างน้อยร้อยละ 80

ลงชื่อ.....น้ำขลุ่ย.....ศรีสันเทียะ.....

(นางสายสุดา ศรีสันเทียะ)

พยาบาลวิชาชีพ 6ว (ด้านการพยาบาล)

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่...../.....20.....ก.ค......2554...../.....

เอกสารอ้างอิง

- วิจิตรา กุสุมภ์และอรุณี เสงยศมาก. **ข้อวินิจฉัยการพยาบาลตามรูปแบบของ NANDA**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิชการพิมพ์ จำกัด, 2551.
- สมจิต หนูเจริญกุล. **การดูแลตนเอง: ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี เจ พรินติ้ง, 2537.
- สมจิต หนูเจริญกุล. **การพยาบาลทางอายุรศาสตร์ เล่ม 3**. พิมพ์ครั้งที่ 8 (ฉบับปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิศิษฎ์สิน จำกัด, 2536.
- สุจิตรา ลิ้มอำนวยลาภและชวนพิศ ทำนอง. **การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะเจ็บป่วยวิกฤต**. พิมพ์ครั้งที่ 3 ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2551.
- <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=6118eb2018070f7d>, 2010.